

HỘI THẢO VILASAL

“**Thống nhất công việc Định chủ đề & Biên soạn Khung Tiêu đề đề mục**”

Trung tâm Thông tin-Học liệu ĐH Đà Nẵng, 14-16/5/2008

1. Dẫn nhập.

Ngành thông tin thư viện thế giới hiện nay đang tiến đến hợp nhất thành một ngành khoa học thống nhất sau khi đã trải qua giai đoạn phân đôi giữa Thư viện học Xã hội chủ nghĩa và Thư viện học Tư bản chủ nghĩa.

Thư viện Việt Nam đang cố gắng tiến bước theo con đường hợp nhất đó. Hiện nay chúng ta đang sử dụng những chuẩn: MARC, DDC, AACR2 mà ta gọi là “kiềng ba chân” làm cơ sở cho việc phát triển nghiệp vụ thư viện. Tuy nhiên, còn một chân nữa là SUBJECT HEADINGS và đây là một **VẤN ĐỀ LỚN** mà chúng ta cần phải giải quyết, đó là lý do VILASAL đã chọn **Định chủ đề** làm đề tài chính cho sinh hoạt trong năm 2008: Mở đầu chương trình hoạt động là **Khóa tập huấn Định chủ đề** tại Thư viện ĐH Khoa học Tự nhiên TP. HCM từ 14-19/4/2008. Hội thảo “**Thống nhất công việc Định chủ đề và Biên soạn Khung tiêu đề đề mục**” là bước tiếp theo.

2. Thành phần tham dự

- Lãnh đạo:
 - Phó Vụ trưởng Vụ Thư viện Bộ Văn hóa-Thể thao-Du lịch;

- Phó chủ tịch thường trực Hội Thư viện Việt Nam; Giám đốc Thư viện Quốc gia Việt Nam;
- Phó hiệu trưởng ĐH Đà Nẵng;
- Phó hiệu trưởng ĐH Sài Gòn.
- Giảng viên thông tin thư viện:
 - Đại học Quốc gia Hà Nội;
 - Đại học Cần Thơ;
 - Đại học Sài Gòn;
 - Một số trường Cao đẳng: Đà Nẵng, Bình Phước, Biên Hòa, vv...
- Lãnh đạo và cán bộ biên mục:
 - Các thư viện Hội viên VILASAL;
 - Các thư viện đại học khác trong cả 3 miền: Trung tâm học liệu ĐH Huế, Trung tâm Thông tin Thư viện ĐHQG Hà Nội, Thư viện ĐH Hà Nội, Viện Thông tin KHXH trung ương, Học viện chính trị II, vv...
 - Các thư viện công cộng: Đà Nẵng, Quảng Nam, Khánh Hòa, Vĩnh Long, Bình Dương, vv...
- Đồng nghiệp từ Thư viện ĐH Thammasat, Thái Lan.

3. Chương trình Hội thảo VILASAL

Ngày 14/5/2008: Tutorial (Phụ đạo): “*Hướng dẫn thực hành Định chủ đề*” - Người báo cáo: ThS. Nguyễn Minh Hiệp. Có hơn 60 cán bộ thư viện tham dự

- Trình bày 5 bài giảng powerpoints
- Giải thích những thuật ngữ biên mục học liên quan đến Hội thảo:
 - Heading = Tiêu đề. Bao gồm Author Heading, Title Heading và Subject Heading;
 - Subject Heading = Tiêu đề đề mục (Đề = Nội dung; Mục = Từng phần). Tựa đề nội dung từng phần của tài liệu;
 - Subject Authority File = Tập tin có thẩm quyền chủ đề;
 - Free Floating Subdivision = Tiêu phân mục phù động tự do;
 - Pattern Heading = Tiêu đề mẫu
- Giới thiệu khung *Sears List of Subject Headings* và *Library Congress Subject Headings*;

- Hướng dẫn những bước căn bản và những nguyên tắc thực hành định chủ đề.

Ngày 15-16/5/2008: Hội thảo chính thức:

- TS. Nguyễn Phát Thanh, Phó Hiệu trưởng ĐH Đà Nẵng: **“Diễn văn khai mạc của BGD Đại học Đà Nẵng”**
- Ông PHẠM THÊ KHANG, Phó Chủ tịch thường trực kiêm Tổng thư ký Hội Thư viện Việt Nam, GD Thư viện Quốc gia: *Hội thư viện Việt Nam và Thư viện Quốc gia đồng tình với việc VILASAL quyết tâm xây dựng Khung tiêu đề đề mục Việt Nam.*

Ông Phạm Thê Khang phát biểu và TS. Nguyễn Văn Bằng báo cáo

- ThS. NGUYỄN MINH HIỆP, Chủ tịch Liên chi hội Thư viện Đại học Phía Nam (VILASAL): **“Vấn đề Định chủ đề trong ngành biên mục hiện nay”**: Ngành biên mục học Việt Nam nhập nhằng giữa Từ khóa tự do, Từ chuẩn, và Tiêu đề đề mục đã tạo nên nhiều vấn đề cần phải giải quyết. Do đó:
 - Cần phân biệt rõ việc dùng *từ khóa tự do* và *từ chuẩn* (theo những Thesaurus) là chủ yếu cho thông tin tư liệu; *tiêu đề đề mục* là chủ yếu dùng cho sách và các tài liệu thông tin khác;

- Cần phải thay đổi chương trình giảng dạy thông tin thư viện nói chung và biên mục nói riêng nhằm *thay đổi nhu cầu học viên* cũng như chú trọng *vấn đề tư duy công nghệ mới*.
- TS. NGUYỄN VĂN BẰNG, Khoa trưởng Khoa Thư viện Thông tin trường ĐH Sài Gòn: **“Trường ĐH Sài Gòn với việc chuẩn hoá nghiệp vụ thư viện”**: Khoa Thư viện Thông tin trường ĐH Sài Gòn non trẻ có cái may mắn là không thừa hưởng những *giá trị cũ* nên mạnh dạn đi theo một hướng đổi mới cả chương trình lẫn hình thức giảng dạy nhằm tạo nên đội ngũ cán bộ thư viện sẽ đổi mới ngành thông tin thư viện Việt Nam. Trước mắt hoàn toàn ủng hộ những việc làm có ý nghĩa của VILASAL.

Chuyên gia Thái Lan báo cáo và giải đáp thắc mắc

- Bà SIVAPORN UTHAISIA & Cô YOKOL SINJERMSIRI, Cán bộ biên mục Phòng Phân loại và Biên mục, Thư viện ĐH. Thammasat, Thái Lan. **“Sử dụng Tiêu đề đề mục Tiếng Thái tại thư viện Trường Đại học Thammasat”**: Trình bày kinh nghiệm xây dựng Tập tin có thẩm quyền tiêu đề đề mục dựa vào hai khung đề mục chuẩn LCSH và MeSH cho hệ thống Thư viện ĐH Thammasat (gồm 12 thư viện thành viên). Hiện tập tin này được sử dụng trực tuyến với tên gọi là **“Tiêu đề đề mục tiếng Thái của Thư viện Đại học Thammasat (TUSH)”**.
- ThS. LÊ NGỌC OÁNH, Giảng viên Khoa Thư viện Thông tin trường ĐH Sài Gòn: **“Cần phải đào tạo thật kỹ các cán bộ thư viện phụ trách công tác thiết lập Tiêu đề đề mục trong các thư viện”**: Thực trạng về việc giảng dạy và thực hành định chủ đề trong các trường dạy môn thư viện học và các thư viện hiện nay bao gồm:
 - Không xác định được rõ ràng ý nghĩa của tiêu đề đề mục trong công tác nghiệp vụ của thư viện;
 - Không xác định được rõ ràng mục đích ứng dụng của mục lục đề mục;
 - Không phân biệt được rõ ràng ngôn ngữ thông thường với ngôn ngữ tiêu đề đề mục.

Do đó cần thiết phải đào tạo chính qui và bài bản các cán bộ phụ trách thiết lập tiêu đề đề mục trong các thư viện.

- ThS. DƯƠNG THÚY HƯƠNG, Phó GD. Thư viện ĐH Khoa học Tự nhiên TP. HCM trình bày **“Mục lục trực tuyến với việc sử dụng Tiêu đề đề mục”** do phòng công tác kỹ thuật của thư viện ĐH. KHTN nghiên cứu: Trên thế giới có nhiều phần mềm quản lý thư viện khác nhau cho nên có nhiều hình thức tổ chức MLTT khác nhau, phần lớn là khác nhau về giao diện, còn nội dung tìm kiếm thì tuân theo một chuẩn chung, đó là dựa trên cơ sở **Hệ thống mục lục tiêu đề**: Tiêu đề tác giả, Tiêu đề nhan đề, và Tiêu đề đề mục. Minh họa MLTT của Thư viện ĐH Khoa học Tự nhiên và 3 thư viện thế giới. Trong khi đó Có nhiều bất cập trong các hệ thống MLTT thư viện ở nước ta hiện nay, qua đó chúng ta cũng có thể nhận thấy rằng cả công cụ lẫn cán bộ biên mục đều có vấn đề. Bài viết này nhằm cảnh báo rằng chúng ta phải học cách yêu cầu nhà kỹ thuật phục vụ mình tới nơi tới chốn.
- PGS. TS. VƯƠNG TOÀN, Phòng nghiệp vụ Viện Thông tin Khoa học Xã hội **“Góp ý về biên soạn Tiêu đề đề mục Việt Nam–Các ngôn ngữ”**
- ThS. THÁI THỊ THANH THỦY, Trung tâm Thông tin Thư viện ĐH Đà Lạt **“Đề xuất ứng dụng FAST trong công tác định chủ đề”**
- ThS. PHAN THỊ THANH HÀ, Trung tâm Thông tin Học liệu ĐH Đà Nẵng. **“Công tác biên mục Tiêu đề đề mục tại TV Đại học Đà Nẵng: Thực trạng và kiến nghị”**
- BS. TRẦN THANH XUÂN, GD. Thư viện ĐH Y-Dược TP. HCM. **“Tiêu đề MeSH tại Thư viện Đại học Y-Dược TP. HCM.”**
- ThS. DƯƠNG THÚY HƯƠNG, Phó GD. Thư viện ĐH Khoa học Tự nhiên TP. HCM **“Góp ý về việc biên soạn Khung tiêu đề đề mục Tiếng Việt”**.
- Ông NGUYỄN TUẤN HÙNG, GD. Trung tâm Thông tin Cục Sở hữu trí tuệ **“Giới thiệu và hướng dẫn khai thác CSDL Thông tin SHTT”**
- Ông WIM VAN DER PUTEN **“Giới thiệu về CSDL số của Cty SWETS”**.
- Ông PHẠM VIỆT THẮNG, Cty CP Phát triển Công nghệ Viễn thông Tin học SUNVIET. **“Giải pháp SUN cho giáo dục và Giải pháp quản lý thư viện tích hợp VTLS”**
- Ông VŨ SỸ DŨNG Cty Ted Engineering Document JSC. **“Giải pháp phát triển tài nguyên số và mô hình thư viện số hiện đại”**

BS. Trần Thanh Xuân báo cáo

4. Tổng kết hội thảo

- TS. LÊ THANH TÌNH, Phó Vụ trưởng Vụ Thư viện Bộ Văn hóa-Thể thao-Du lịch: *Đây là một cuộc Hội thảo tuyệt vời với một đề tài vô cùng bức thiết. Vụ Thư viện sẽ ủng hộ để đề tài này có thể nhân rộng ra cho nhiều đối tượng trong cả nước đặc biệt là khối giảng dạy.*

ThS. Nguyễn Minh Hiệp: "Hội thảo đã mang lại dấu ấn sâu đậm về sự thay đổi nhận thức"

TS. Lê Thanh Tình phát biểu đánh giá "Đây là một cuộc Hội thảo tuyệt vời"

- ThS. NGUYỄN MINH HIỆP, Chủ tịch Liên chi hội Thư viện Đại học Phía Nam (VILASAL): *Phấn khởi trước sự ủng hộ nhiệt tình về phía lãnh đạo Vụ Thư viện, Hội thư viện Việt Nam, và Thư viện Quốc gia. VILASAL sẵn sàng tham gia tích cực trong việc biên soạn khung tiêu đề đề mục trên bình diện quốc gia. Trước mắt vẫn theo kế hoạch như sau:*
 - *Biên soạn tài liệu hướng dẫn Biên mục đề mục với một khung Tiêu đề đề mục thu gọn dựa vào cấu trúc của LCSH và sự đóng góp đề mục từ các thư viện thành viên;*
 - *Các thư viện chịu trách nhiệm thực hiện bao gồm: TV ĐH Khoa học Tự nhiên, TT Thông tin-Học liệu ĐH Đà Nẵng, TV ĐH Mở TP. HCM, và ĐH. Sài Gòn;*
 - *Tháng 8/2008 sẽ tổ chức Hội thảo tại ĐH Sài Gòn.*
- ThS. HÀ LÊ HÙNG, GD. TT Thông tin-Học liệu ĐH Đà Nẵng, tổng kết hội thảo và thay mặt Ban tổ chức ngỏ lời cảm ơn các cấp lãnh đạo đã quan tâm và bày tỏ sự hỗ trợ tích cực cùng các đơn vị đã tài trợ tài chính góp phần thành công của Hội thảo:
 - Công ty CP Phát triển Công nghệ Viễn thông Tin học SUNVIET;
 - Công ty SWETTS, Phần Lan;
 - Cty Ted Engineering Document JSC

Hội thảo được đánh giá là thành công tốt đẹp và được kết thúc vào lúc 11 giờ 30 ngày 16/5/2008 sau ba ngày làm việc tích cực. Hội thảo VILASAL đã mang lại một dấu ấn sâu đậm đối với các cấp lãnh đạo cũng như tất cả các đồng nghiệp trong việc **thay đổi nhận thức về biên mục đề mục.**